

Đặng Kim Hoa

Khoa Ngôn ngữ & Văn hóa Pháp

CÁC PHƯƠNG TIỆN NGÔN NGỮ
BIỂU ĐẠT ĐỊNH VỊ KHÔNG GIAN TRONG TIẾNG PHÁP
(L'EXPRESSION LINGUISTIQUE DE LA LOCALISATION)

Định vị không gian là một hoạt động ngôn ngữ hàng ngày của con người. Bởi vậy phương tiện để biểu đạt định vị không gian trong mọi ngôn ngữ đều rất phong phú. Tiếng pháp thể hiện sự phong phú này không những về mặt số lượng mà còn cả về các thể loại từ vựng. Hầu như tất cả các thể loại từ vựng đều tham gia vào định vị không gian: tính từ, động từ, trạng từ, giới từ và danh từ. Ngoài ra còn phải kể đến các phương tiện ngữ pháp như các tiền tố động từ, tính từ hoặc danh từ. Điều đặc biệt khi nghiên cứu về các phương tiện định vị không gian là sự giàu có của tiếng Pháp về vốn danh từ định vị nội vật, nghĩa là những danh từ đã được chuyển nghĩa dùng để chỉ một bộ phận không gian thuộc sự vật như *le dos de l'armoire* (lưng tủ), *le bout de la ficelle* (đầu dây). Trong tiếng Pháp chỉ có khoảng 28 giới từ đơn chỉ vị trí nhưng có tới 100 danh từ định vị nội vật. Các danh từ này kết hợp với các giới từ đơn và tạo được khoảng 250 giới từ kép dùng để diễn đạt các mối quan hệ không gian. Đây chính là một thủ pháp làm giàu hết sức tài tình của ngôn ngữ. Cần phải nói đến một thủ pháp khác nữa của tiếng Pháp, đó chính là việc sử dụng linh hoạt một phương tiện ngôn ngữ nhất định nào đó vào những tình huống giao tiếp khác nhau. Chẳng hạn giới từ *sur* (trên) có thể dùng để chỉ nhiều vị trí khác nhau, không nhất thiết phải là vị trí "bên trên" trong mối tương quan trên/dưới. Việc sử dụng ngôn ngữ quả là một trò chơi vô cùng hấp dẫn đối với các nhà nghiên cứu.